

WPLYW POCHWAŁY NA ROZWÓJ DZIECKA

Pochwała jest jednym z czynników decydujących o prawidłowym rozwoju psychicznym i motywacyjnym dziecka. Jest ona ogromnym bodźcem motywującym dzieci do działania oraz potężnym narzędziem modyfikacji zachowań. Często mobilizuje dziecko do lepszej pracy i zachęca do działania akceptowanego przez rodziców, nauczycieli. Jest zatem nagrodą i zachętą do dalszych wysiłków.

"Dzieci, które często chwalimy, są otwarte, mają poczucie własnej wartości, nie boją się ryzyka, kochają ludzi i siebie. Te zaś, które są stale ganione, stają się niepewne lub zbuntowane, nisko oceniają swoje możliwości (akceptacji często poszukują poza domem - np. w destruktywnej grupie), niechętnie podejmują się nowych zadań".

Chwalenie jest potężnym narzędziem modyfikacji ludzkich zachowań. Pochwała mobilizuje dziecko do lepszej pracy i zachęca do działania akceptowanego przez rodziców, nauczycieli. Niestety niekiedy zapominamy o najprostszych rozwiązaniach, szukamy cudownych terapii, niezawodnych tabletek, nie myśląc o tym, jak poważnym narzędziem dysponujemy.

Większość dorosłych dzieli zachowania dzieci na:

- **niewłaściwe** (gdy nie spełnia oczekiwań dorosłych lub, gdy łamie zasady)
- **normalne** (gdy dziecko przestrzega ustalonych zasad, wywiązuje się ze swoich obowiązków, uczy się, odrabia lekcje).

Skutkiem tego jest wytykanie błędów, eksponowanie niepowodzeń, podkreślanie niedociągnięć itp. Dorosłym bowiem wydaje się, że jeśli nie skomentują negatywnego zachowania - będą winni zaniedbania wychowawczego. Niestety nie czują się winni, kiedy nie zauważają, nie podkreślają zachowania właściwego - bo uznają je za oczywiste ("łaskę robi, że się uczy" - myślimy).

Łatwo dostrzegamy, to co złe, podczas gdy nad tym, co dobre zbyt łatwo przechodzimy do porządku dziennego - bo to przecież normalne, a za normalne nie ma co chwalić - tak uważa wielu z nas. Tymczasem dziecko często nagradzane, chwalone stara się być jeszcze lepsze, bowiem "zachęta, pochwała, pobudza dobrą wolę, która zamienia się w czyn".

Pochwała sprawia, że dziecko stara się wykonywać powierzone zadania czy swoje obowiązki poprawnie i dokładnie, dlatego jest ona jednym z czynników decydujących o prawidłowym rozwoju psychicznym i motywacyjnym. Ma ona ponadto wpływ na proces myślenia dziecka, jego emocje, pragnienia, wartości i cele.

Jest zatem jednym z ważniejszych czynników kształtujących prawidłowe zachowanie.

Dziecko stale krytykowane dochodzi do wniosku, że jego wysiłki i tak nie mają sensu, skoro rodzice wciąż okazują jedynie niezadowolenie. Takie dziecko uczy się, że w życiu ważniejszą umiejętnością jest dostrzeganie negatywnych jego stron niż tego, co w nim piękne i dobre. Uczy się krytykowania, narzekania - zamiast optymizmu, życzliwości i tolerancji.

Pochwały - zachęty pomagają dziecku w kształtowaniu samooceny, dodają wiary we własne siły i możliwości oraz pomagają lepiej radzić sobie z problemami, dają poczucie bezpieczeństwa.

Dobra pochwała składa się z dwóch części:

- naszych słów (opisu tego, co widzimy i czujemy) np. "bardzo mnie cieszy, że umyłeś po kolacji naczynia"
- wniosków dziecka - potrafi pochwalić samo siebie, gdy prawdopodobnie dziecko myśli "umiem pomóc mamie".

Czasem trudno pochwalić efekt. Jednak, gdy dziecko włożyło w coś dużo starań, warto powiedzieć „pochwalę cię, jak bardzo się starałeś!”. To dla niego może być ważne w osiągnięciu sukcesu w postaci końcowego efektu. Pomyślmy o tym, żeby dziecko nie zostało z poczuciem „no i co, że się starałem, skoro nie wyszło?”.

Pochwała powinna pojawić się natychmiast po wystąpieniu zachowania, które chcemy wzmocnić. Jeżeli dziecko np. zaczyna jeść obiad w sposób, który akceptujemy powinniśmy powiedzieć: "Bardzo dobrze. Podoba mi się, że jesz w ten sposób".

Ważne jest, żeby pochwalić dziecko od razu, a nie później, w ciągu dnia. Dzieci wydają się być szczęśliwsze, kiedy słyszą jasne polecenia i pochwały za ich wykonanie. Powinniśmy więc starać się "przyłapywać" dziecko na dobrym zachowaniu: dzieleniu się zabawkami, opiece nad rodzeństwem, przejawach odpowiedzialności itp. Są to sytuacje, które pozwalają chwalić dziecko i wyrażać się o nim dodatnio w obecności innych osób.

Pamiętajmy - to nieprawda, że są dzieci, których nie ma za co chwalić. W każdym można dostrzec coś dobrego - trzeba tylko chcieć odkryć "grudki złota" (czasem przysypane kurzem lub zabrudzone błotem). Każdy z nas może nauczyć się dostrzegać dobro w drugim człowieku. "Najlepszym miejscem pod słońcem na ziemi jest dom, w którym dokłada się wszelkich starań, aby odkryć i nagrodzić oklaskami talenty i uzdolnienia każdego członka rodziny" (G. Mac Donald) nawet tego czasami niesfornego, nieusłuchanego.

Chwalmy to, co jest ważne

Warto dzieci chwalić często, ale liczba pochwał powoduje, że są one mniej lub więcej warte. Przyglądajmy się momentom, w których dzieciom na czymś wyjątkowo zależy. Zwłaszcza wtedy dzieci potrzebują podkreślenia tego, co im się udało. Ponadto przekażemy w ten sposób im informację, że szanujemy ich potrzeby. Dla dzieci nasze dobre słowo jest bardziej zachęcające do różnych zachowań niż nagana za ich brak.

O czym powinien pamiętać chwalący rodzic

- Twoje dziecko robi mnóstwo rzeczy wartych pochwały
- Chwal uczciwie
- Pamiętaj o wpływie chwalenia na dziecko
- Doceniaj nie tylko rezultaty, ale i pracę
- Podpowiedz dziecku, jeśli samo nie potrafi osiągnąć celu, ale go nie wyręczaj
- Chwal osiągnięcia ważne i trudne dla dziecka, by wspierać jego samodzielność
- Chwal rzeczy ważne dla nas, by zasygnalizować dziecku swoje potrzeby
- Nie chwal wszystkiego bezkrytycznie
 - Miłość do dziecka okazuj na różne sposoby